

Jakie są moje możliwości edukacyjne po 16. roku życia w Anglii?

Do czego przydatne są te wytyczne?

Niniejsze wytyczne mają na celu pomóc osobom, które przyjechały z innego kraju i uczą się w brytyjskiej szkole lub oczekują na przyjęcie do brytyjskiego college'u. Będą pomocne, jeśli:

- Masz ponad 15 lat, uczysz się w szkole w Wielkiej Brytanii i zastanawiasz się, co robić po ukończeniu klasy 11.
- Niedawno przybyłeś(-łaś) do Wielkiej Brytanii, masz 15-18 lat, obecnie nie chodzisz do szkoły i zastanawiasz się, co dalej.

Mogą być również przydatne dla rodziców i opiekunów takich uczniów.

Jak zorganizowane są te wytyczne?

Wytyczne zostały przedstawione w poniższych sekcjach:

Słowniczek **4**

Znajdziesz tutaj listę kluczowych terminów użytych w wytycznych oraz ich znaczenie.

Niedługo kończę szkołę średnią. Jakie mam możliwości? **7**

Ta sekcja będzie pomocna, jeśli masz ponad 15 lat i niedługo ukończysz szkołę. Warto również przeczytać tę sekcję, jeśli nie uczęszczałeś(-łaś) do szkoły w Wielkiej Brytanii (być może dlatego, że niedawno tu przybyłeś(-łaś)) i chcesz rozpocząć naukę w college'u.

Co jeśli najpierw muszę poprawić swój angielski? **11**

Ta sekcja zawiera porady dotyczące kursów pomocnych w poprawie znajomości języka angielskiego.

Jak wybrać najlepszą ścieżkę? **13**

Ta sekcja zawiera linki do informacji i quizów, które pomogą Ci podjąć decyzję.

Gdzie mogę uzyskać więcej informacji? **13**

W tej sekcji znajdziesz wskazówki, jeśli chcesz jeszcze dokładniej poznać dostępne opcje.

Czy będę musiał(a) zapłacić, aby kontynuować naukę? **13**

Ta sekcja zawiera porady dotyczące opłacania studiów, jeśli zajdzie taka potrzeba. Mogą być one przydatne dla osób, które będą miały 19 lat lub więcej po ukończeniu dwuletniego kursu lub rozważają złożenie podania na studia.

Czego muszę się dowiedzieć przed złożeniem podania do college'u? **14**

Ta sekcja zawiera porady dotyczące tego, z kim należy porozmawiać i czego należy się dowiedzieć.

Czy mogę odwiedzić różne college'e, aby zobaczyć jak wyglądają? 14

Ta sekcja zawiera porady dotyczące uczestnictwa w dniach otwartych uczelni, takie jak pytania, które należy zadać nauczycielom i personelowi pomocniczemu.

Jakie pytania należy zadać podczas dni otwartych i rozmów kwalifikacyjnych? 15

Możesz w pełni wykorzystać dni otwarte uczelni, przygotowując z wyprzedzeniem swoje pytania. Ta sekcja zawiera porady dotyczące najważniejszych pytań, które warto zadać.

Czy mój status uchodźcy/osoby ubiegającej się o azyl wpłynie na moje wybory? 15

Ta sekcja zawiera ważne wskazówki dla osób ubiegających się o azyl lub uchodźców.

Jakie dokładnie mam opcje? 17

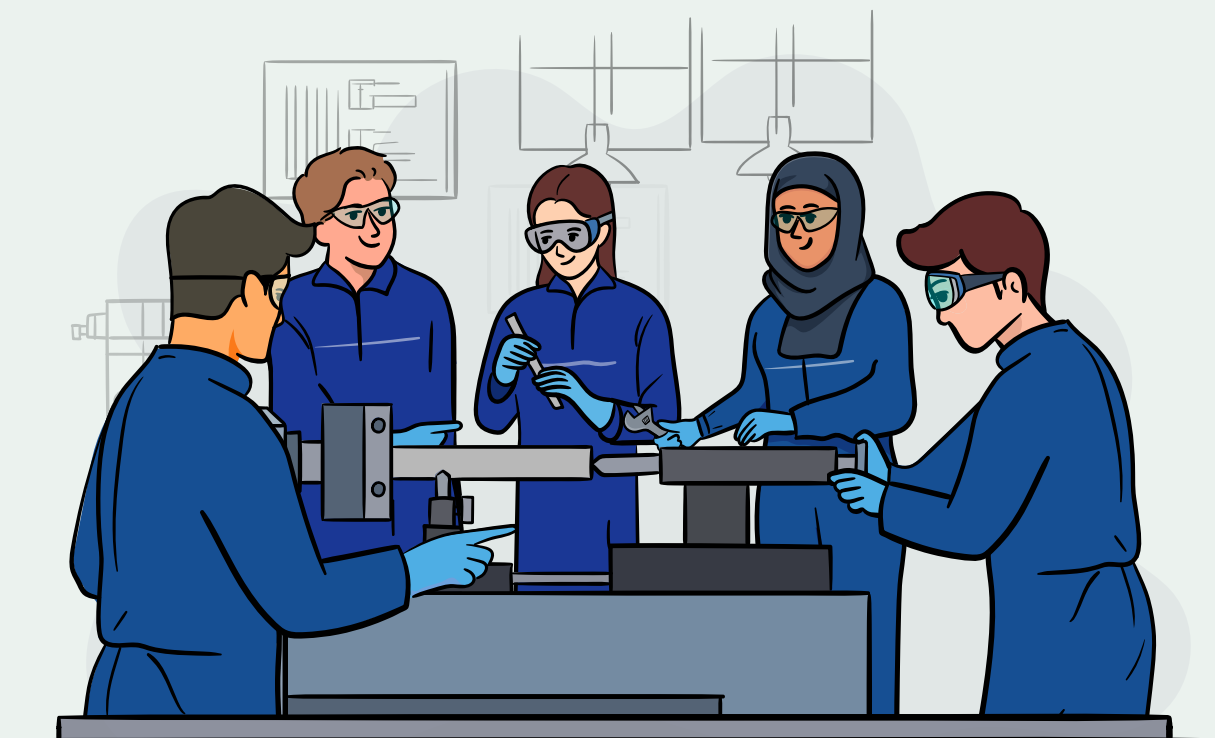
Ta sekcja zawiera przydatną tabelę ilustrującą dokonane wybory.

Zastanawiam się nad studiami – co muszę wiedzieć? 19

Ta sekcja będzie pomocna, jeśli rozważasz ubieganie się o przyjęcie na uniwersytet, teraz lub w przyszłości.

Historie z życia wzięte 21

Ostatnia sekcja zawiera przykłady opcji i ścieżek, które wybrali inni młodzi ludzie, od ukończenia szkoły w wieku 16 lat do rozpoczęcia wybranej kariery.

Słowniczek

Akademicki	Kurs akademicki to taki, który uczy przedmiotu, a nie przygotowuje uczniów bezpośrednio do określonej pracy (patrz zawodowy). Przykładami kursów akademickich są programy A-level i International Baccalaureate z przedmiotów takich jak fizyka, literatura angielska czy geografia.
A-level	To skrót od „advanced level” (poziom zaawansowany) z j. angielskiego. Programy A-level są oferowane zarówno przez szkoły Sixth Form , jak i college’ę, z przedmiotów takich jak matematyka, historia, sztuka czy muzyka. Studenci zdają egzaminy na koniec programu, choć niektóre przedmioty obejmują również oceniane prace zaliczeniowe.
Alternatywne świadczenia	Odnosi się to do innych sposobów, w jakie uczniowie mogą uzyskać wykształcenie, zamiast uczęszczać do szkoły ogólnodostępnej. Przykłady obejmują lekcje online lub instytucje charytatywne, które zapewniają edukację na miejscu.
BTEC	Są to kursy zawodowe prowadzące do uzyskania dyplomu. BTEC to skrót od Business and Technology Education Council. Możesz wziąć udział w kursach BTEC na poziomach 1 i 2 (odpowiednik GCSE) oraz na poziomie 3 (odpowiednik A-level).
CEFR	Jest to skrót od Common European Framework of Reference for Languages (Europejski System Opisu Kształcenia Językowego). Poziomy CEFR reprezentują różne etapy nauki nowego języka, zaczynając od początkującego na poziomie A1, a kończąc na biegłości na poziomie C2.
College	Jest to instytucja, która zapewnia dalszą edukację . Wiele college’ów oferuje wieczorne zajęcia dla dorosłych.
Dalsze kształcenie	Termin odnosi się do okresu między ukończeniem szkoły w wieku 16 lat a pójściem na uniwersytet lub podjęciem pracy w wieku 18/19 lat. Czasami jest on skracany do FE (ang. further education).
Egzaminy z umiejętności praktycznych	Są to egzaminy z języka angielskiego, matematyki i ICT (technologii informacyjnej i komunikacyjnej). Mają one na celu nauczanie praktycznych umiejętności potrzebnych do życia, nauki i pracy w Wielkiej Brytanii w różnych rzeczywistych sytuacjach. Kwalifikacje z umiejętności praktycznych na poziomie 2 są równoważne z GCSE.

ESOL	Jest to skrót od English for Speakers of Other Languages. Zwykle odnosi się do zajęć z języka angielskiego oferowanych dorosłym i młodzieży w wieku 16-19 lat.
GCSE	Jest to skrót od General Certificate of Secondary Education. Uczniowie szkół w Anglii i Walii przystępują do egzaminów GCSE pod koniec szkoły średniej, zwykle w wieku 16 lat. Możesz zdawać egzaminy GCSE z szerokiej gamy przedmiotów, w tym języka angielskiego, matematyki, historii, nauk ścisłych, sztuki, wychowania fizycznego i wielu innych.
ICT	Jest to skrót od Information and Communications Technology (technologia informacyjna i komunikacyjna). Obejmuje badanie wszystkich technologii związanych z przechowywaniem, wyszukiwaniem i przetwarzaniem informacji, takich jak sprzęt komputerowy i oprogramowanie, a także tych związanych z komunikacją – takich jak Internet, smartfony i media społecznościowe.
International Baccalaureate	Odnosi się to do dwóch różnych programów: International Baccalaureate Diploma i International Baccalaureate Certificate. Studenci uczestniczą w sześciu kursach akademickich w obu programach, z których uzyskują zaliczenie, zdając egzaminy końcowe po zakończeniu kursu. Dyplom obejmuje również napisanie rozszerzonego wypracowania i ukończenie wybranych zajęć pozaakademickich.
List referencyjny	Odnosi się to do listu napisanego przez nauczyciela w szkole (lub alternatywnej placówce) i wysłanego do college’u, do którego chcesz uczęszczać. Daje on uczelni informacje o kandydacie, jego mocnych stronach i umiejętnościach, a także rekomenduje go na konkretny program.
NVQ	Jest to skrót od National Vocational Qualifications (Krajowe Kwalifikacje Zawodowe). Są to praktyczne umiejętności oparte na pracy. Można uczyć się ich na poziomach 1 i 2, które odpowiadają odpowiednio ocenom GCSE 3-1 i 9-4, oraz na poziomie 3, który odpowiada co najmniej jednemu poziomowi A-level.
Oceny GCSE	Są to oceny uzyskane podczas egzaminów GCSE. Ocena „U” to egzamin niezdany. Oceny 1-9 to wszystkie oceny zaliczające; 1 jest najniższą, a 9 najwyższą oceną. Oceny 4-9 są często określane jako „dobre oceny zaliczające”.

Opieka zastępcza	Odnosi się to do sytuacji, w której osoba poniżej 18. roku życia nie może być pod opieką rodziców. Zamiast tego mieszka z rodzicami zastępczymi, którzy są specjalnie przeszkoleni i opłacani przez rząd.
Powtórki GCSE	Jest to moment, w którym ponownie podchodzisz do jednego lub więcej egzaminów GCSE, aby uzyskać lepszą ocenę. Jeśli nie podchodziłeś(-łaś) do egzaminów GCSE w szkole, ponieważ przybyłeś(-łaś) do Wielkiej Brytanii zbyt późno lub nie byłeś(-łaś) gotowy(-wa), możesz otrzymać poradę, aby dołączyć do zajęć powtórkowych w college'u lub szkole Sixth Form.
Praktyki zawodowe	Praktykanci szkolą się do wykonywania wykwalifikowanych zawodów – takich jak fryzjerstwo, hydraulika, elektrotechnika lub wiele innych – poprzez połączenie doświadczenia zawodowego i nauki. Nauka często odbywa się na miejscu w college'u, ale czasami jest prowadzona online.
Sixth Form	Klasy 12. i 13. szkoły średniej nazywane są „Sixth Form”. Niektóre szkoły nie oferują programu Sixth Form i zamiast tego kończą naukę na klasie 11.
T-level	Litera „T” oznacza „techniczny”. Są to kursy zawodowe na wysokim poziomie, zaprojektowane tak, aby zapewnić zarówno umiejętności, jak i doświadczenie w określonej dziedzinie, takiej jak zarządzanie przedsiębiorstwem lub nadawanie i produkcja medialna.
Wykształcenie wyższe	Termin odnosi się do edukacji podejmowanej po ukończeniu college'u, często w wieku 18 lat. Zazwyczaj wiąże się to ze studiowaniem na uniwersytecie.
Zawodowy	Kurs zawodowy przygotowuje uczniów do określonego obszaru pracy lub zapewnia szkolenie w zakresie określonej pracy. NVQ , BTEC i T-level (wszystkie zdefiniowane powyżej) są przykładami kursów zawodowych i oferują szkolenia w obszarach takich jak zarządzanie zwierzętami, budownictwo, pielęgniarstwo i wiele innych.

Niedługo kończę szkołę średnią. Co mogę teraz zrobić?

W Anglii możesz zakończyć naukę w szkole w ostatni piątek czerwca, jeśli ukończysz 16 lat przed końcem wakacji.

Jednak wszyscy młodzi ludzie są zobowiązani do kontynuowania jakiejś formy edukacji lub szkolenia do ukończenia 18. roku życia. W wieku 16 lat dostępne są następujące opcje:

1. Kontynuowanie nauki w pełnym wymiarze godzin (w szkole Sixth Form lub college'u);
2. Rozpoczęcie praktyki zawodowej (szkolenie do wykonywania pracy z kwalifikacjami w połączeniu z doświadczeniem zawodowym i nauką);
3. Kontynuowanie nauki w niepełnym wymiarze godzin i wykonywanie płatnej lub dobrowolnej pracy.

W dalszej części tej sekcji przyjrzymy się tym opcjom bardziej szczegółowo.

1 Kontynuacja nauki w pełnym wymiarze godzin

Jeśli zdecydujesz się kontynuować naukę w pełnym wymiarze godzin, możesz podjąć następujące programy:

- A-level oraz AS-level;
- T-level;
- International Baccalaureate;
- Dyplom zawodowy.

Czasami możliwe jest łączenie tych programów.

Poniżej znajduje się więcej informacji na temat tych opcji:

A-level oraz AS-level

A-level (kwalifikacje na poziomie zaawansowanym) to kwalifikacje akademickie oparte na przedmiotach. Wiele uniwersytetów i instytucji szkolnictwa wyższego wymaga, aby studenci osiągnęli poziom A-level, aby dostać się na studia.

Kursy A-level trwają zazwyczaj dwa lata, a egzaminy odbywają się pod koniec każdego roku. Kursy AS-level (poziom zaawansowany początkowy) trwają jeden rok i są odpowiednikiem połowy kursu A-level. Nie wszystkie szkoły i college'e oferują taką opcję, dlatego warto to sprawdzić.

Egzaminy A-level mogą być dobrym wyborem, jeśli:

- ✓ Planujesz pójść na uniwersytet lub podjąć praktyki zawodowe na wyższym poziomie;
- ✓ Wiesz, jakie przedmioty szkolne chciałbyś(-abyś) kontynuować;
- ✓ Zdasz (lub przewiduje się, że zdasz) wystarczającą liczbę GCSE (zazwyczaj pięć) w klasach 9-4.

T-level (techniczne)

Program T-level ma na celu zapewnienie wiedzy i umiejętności potrzebnych do znalezienia pracy w określonym obszarze lub do podjęcia studiów wyższych (patrz BBC Bitesize <https://bbc.in/46HedbY>).

Kursy trwają dwa lata, a każdy T-level odpowiada trzem A-level. Jednak zamiast kontynuować naukę przedmiotów szkolnych, takich jak fizyka czy historia, program T-level uczy praktycznych umiejętności i odpowiedniej wiedzy potrzebnej w konkretnych branżach lub obszarach pracy – takich jak pielęgniarstwo, technologia informacyjna i komunikacyjna (ICT), rolnictwo i inne. Są one oceniane przez połączenie zajęć i egzaminów, a także obejmują staż branżowy w celu zdobycia doświadczenia zawodowego.

Po ukończeniu T-level możesz znaleźć pracę, wykorzystując swoją wiedzę i umiejętności. Alternatywnie, możesz kontynuować naukę w wybranej dziedzinie. Jeśli Ci się to uda, możesz rozpocząć praktyki na wyższym poziomie, a w niektórych przypadkach pójść na kurs uniwersytecki. Wiele uniwersytetów akceptuje egzaminy T-level, przyjmując absolwentów na odpowiednie kierunki.

T-level to dobry wybór, jeśli:

- ✓ Wiesz, na jakim obszarze pracy chcesz się skoncentrować;
- ✓ Planujesz pójść na uniwersytet lub podjąć praktyki na wyższym poziomie w konkretnym obszarze zawodowym, takim jak biznes lub technologia informacyjna i komunikacyjna (ICT) - **pamiętaj, że zazwyczaj będziesz możliwe rozpocząć kurs uniwersytecki tylko z przedmiotu, który jest bezpośrednio związany z Twoim T-level;**
- ✓ Zdasz (lub przewiduje się, że zdasz) wystarczającą liczbę GCSE (zazwyczaj pięć) na poziomach 9-4.

Jeśli wiesz, jakiego programu T-level chcesz się podjąć, ale nie masz jeszcze wszystkich umiejętności na odpowiednich poziomach, aby zostać przyjętym(-tą), niektóre college'e prowadzą kursy przygotowawcze, które mogą pomóc Ci osiągnąć wymagany poziom (patrz City College Plymouth https://bit.ly/City_College_Plymouth_TLevel).

International Baccalaureate (IB)

Te wymagające pod kątem akademickim kwalifikacje są dostępne na całym świecie. Uniwersytety z wielu krajów uznają je przy rekrutacji na studia.

Będziesz uczyć się sześciu przedmiotów – trzech na poziomie wyższym i trzech na poziomie standardowym – z których angielski i matematyka są obowiązkowe, a pozostałe cztery można wybrać z szeregu opcji. Napiszesz również rozszerzone wypracowanie.

IB może być dobrym wyborem, jeśli:

- ✓ Planujesz pójść na uniwersytet w Wielkiej Brytanii lub za granicą lub podjąć praktykę zawodową na wyższym poziomie;
- ✓ Chcesz studiować szeroki zakres przedmiotów;
- ✓ Zdasz (lub przewiduje się, że zdasz) wystarczającą liczbę egzaminów GCSE na poziomach 9-4.

Dyplomy zawodowe/dyplomy rozszerzone

Są one dostępne w wielu obszarach, w tym w opiece zdrowotnej i społecznej, opiece nad zwierzętami, biznesie i informatyce, a także poprzez szereg różnych kwalifikacji (na przykład NVQ, BTEC i dyplomy umiejętności praktycznych). Dyplomy zawodowe i rozszerzone można uzyskać na różnych poziomach:

Dyplom poziomu 1 – jest to odpowiednik jednego egzaminu GCSE z ocenami 3-1.

Dyplom poziomu 2 – jest to odpowiednik jednego egzaminu GCSE z ocenami 9-4.

Dyplom poziomu 3/rozszerzony dyplom – jest to odpowiednik jednego lub więcej A-level.

Poniższa tabela przedstawia różne kwalifikacje zawodowe, które można uzyskać na każdym poziomie oraz ich równoważność z kwalifikacjami akademickimi:

Poziom	Kwalifikacje	Odpowiednik
Poziomy wejścia 1, 2, 3	ESOL, Skills for Life	Pre-GCSE
Poziom 1	ESOL BTEC NVQ Umiejętności praktyczne: matematyka/angielski/ICT	Oceny GCSE 1-3
Poziom 2	ESOL BTEC NVQ Umiejętności praktyczne: matematyka/angielski/ICT	Oceny GCSE 9-4
Poziom 3 (BTEC)	Certyfikat	1 AS-level
	Dyplom uzupełniający	1 A-level
	Dyplom	2 A-level
	Rozszerzony dyplom	3 A-level
Poziom 3 (NVQ)		2 lub więcej A-level

Dyplomy zawodowe mogą być dobrym wyborem, jeśli:

- ✓ Znasz obszar, w którym chcesz pracować;
- ✓ Masz wystarczającą znajomość języka angielskiego – wymagany poziom znajomości języka angielskiego jest zwykle określony w wymaganiach wstępnych dla kursu, na który chcesz uczęszczać. niektóre college'e mogą wymagać sprawdzenia poziomu znajomości języka angielskiego przed przyjęciem, aby upewnić się, że jesteś na odpowiednim kursie.

Połączenie

Możesz połączyć A-level i T-level; dyplomy zawodowe na poziomie 3 z A-level lub T-level; oraz kursy ESOL (English for Speakers of Other Languages) z [powtórkami GCSE](#) lub studiami na poziomie 1 lub 2. Dokładne możliwe kombinacje będą zależeć od planu zajęć w danym college'u – więc jeśli Cię to interesuje, koniecznie zapytaj o to na rozmowie kwalifikacyjnej.

2 Rozpoczęcie praktyk zawodowych

Jest to druga opcja, z której można skorzystać po ukończeniu szkoły w wieku 16 lat. Oto odpowiedzi na niektóre pytania dotyczące praktyk zawodowych:

Co to jest? Praktyka zawodowa to okres szkolenia w celu wykonywania wykwalifikowanej pracy poprzez połączenie doświadczenia zawodowego i zajęć na uczelni.

Praktyki zawodowe są dostępne w ogromnej i zróżnicowanej gamie zawodów – od fryzjerstwa po prowadzenie pociągu, od hydrauliki po drukarnie.

Praktykę zawodową można odbyć na poziomie 1, 2 lub 3, w zależności od stopnia trudności wybranego kursu. Istnieją również praktyki na wyższych poziomach 4 i 5, które trwają dłużej i są równoważne z niektórymi stopniami naukowymi.

Ile? Większość praktyk zawodowych oferuje wynagrodzenie za pracę wykonywaną w ramach stażu, choć nie otrzymasz pełnej stawki za tę pracę, dopóki nie zdobędziesz kwalifikacji.

Gdzie? Większość czasu będziesz spędzać w miejscu pracy, a mniej czasu (co najmniej 20% godzin pracy) na nauce. Zazwyczaj odbywa się to w lokalnym college'u, ale nauka online też jest czasem możliwa.

Jak? Po pierwsze, musisz znaleźć pracodawcę, który oferuje praktyki w zawodzie, którego chcesz się nauczyć. Następnie należy założyć konto w serwisie GOV.UK One Login (<https://signin.account.gov.uk/sign-in-or-create>), a później można aplikować bezpośrednio do pracodawcy na konkretne praktyki.

Doradca zawodowy powinien być w stanie Ci pomóc. Istnieje krajowa [baza danych z możliwością wyszukiwania](#) praktyk zawodowych, a lokalny college powinien również mieć własną listę dla danego obszaru (zobacz sekcję „Znajdź praktyki zawodowe” (ang. Find an apprenticeship): https://bit.ly/Search_for_an_apprenticeship).

Jak długo? Większość praktyk trwa od dwóch do pięciu lat, w zależności od poziomu.

WAŻNE: Aby rozpocząć praktyki zawodowe, musisz mieć ukończone 16 lat i zazwyczaj musisz mieszkać w Wielkiej Brytanii lub UE przez trzy lata.

Większość praktyk zawodowych wymaga egzaminów GCSE z języka angielskiego i matematyki z oceną 4 lub wyższą lub ich odpowiedników (na przykład kwalifikacji ukończenia szkoły z innego kraju).

Przydatne strony

Gov.uk Zostań praktykantem (ang. [Become an apprentice](https://bit.ly/Search_for_an_apprenticeship) (https://bit.ly/Search_for_an_apprenticeship))

BBC Bitesize Praktyki zawodowe i praca (ang. [Apprenticeships and work](https://bbc.in/3YAPkNk) (<https://bbc.in/3YAPkNk>))

3

Studiowanie w niepełnym wymiarze godzin i wykonywanie płatnej lub dobrowolnej pracy

Po ukończeniu szkoły możesz znaleźć płatną pracę, zostać wolontariuszem, a nawet założyć własną firmę. Musisz jednak uczyć się przez co najmniej 280 godzin w ciągu roku w celu uzyskania potwierdzonych kwalifikacji. Kształcenie kierowane oznacza naukę z nauczycielem lub korepetytorem (osobiście, np. w college'u lub online), a 280 godzin w roku odpowiada około jednemu dniu w tygodniu. Godziny nauki można elastycznie dopasować do swojej pracy.

Co jeśli najpierw muszę poprawić swój angielski?

Kursy ESOL i ESOL+

Wiele college'ów oferuje kursy dla osób w wieku 16-18 lat, które chcą rozwijać swoje umiejętności językowe. Są one znane jako kursy ESOL (ESOL to skrót od English for Speakers of Other Languages).

Kursy ESOL są oferowane na różnych poziomach. College oceni Twój poziom znajomości języka angielskiego i umieści Cię na odpowiednim dla Ciebie kursie.

Ta tabela pokazuje różne poziomy kursów ESOL i ich porównanie z poziomami CEFR (Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) na potrzeby nauki języków obcych (są one wyjaśnione zaraz po tabeli).

Poziom kwalifikacji ESOL	Równoważny poziom CEFR
Pre-entry	Pre-A1 (początkujący)
Entry 1	A1 (podstawowy)
Entry 2	A2
Entry 3	B1 (niezależny)
Level 1	B2
Level 2	B2-C1 (biegły)

Źródło: [Pathways to Proficiency](#), Department for Education and Skills

Poziom Pre-entry/wprowadzający: Jest to kurs dla osób, które nie mają żadnej (lub bardzo niewielką) wcześniejszą znajomość języka angielskiego. Zajęcia koncentrują się na słuchaniu i czytaniu prostych tekstów i formularzy, mówieniu, wymowie i pisaniu.

Poziom Entry 1: ten kurs jest przeznaczony dla osób, które posiadają pewne umiejętności w zakresie języka angielskiego, ale muszą je rozwinąć, aby uzyskać dostęp do edukacji lub pracy w Wielkiej Brytanii.

Poziom Entry 2: po pomyślnym ukończeniu tego kursu możesz przejść do zatrudnienia. Alternatywnie, możesz kontynuować naukę ESOL do poziomu Entry 3 i wyższego, co ułatwi Ci pracę i/lub naukę w języku angielskim.

Poziom Entry 3: jeśli pomyślnie ukończysz ten kurs, wraz z odpowiednikiem z matematyki, większość college'ów przyjmie Cię na kurs zawodowy na poziomie 1, taki jak dyplom BTEC. Niektóre college'e oferują kursy zawodowe wraz z dalszymi kwalifikacjami ESOL, takie jak ten certyfikat w budownictwie połączony z ESOL: www.capitalccg.ac.uk/conel/course/construction-with-esol--level-1-certificate/40969/.

Level 1: jest to poziom równoważny jednemu egzaminowi GCSE na poziomie 3-1. Jeśli pomyślnie ukończysz ten kurs, możesz przejść do dyplomu poziomu 2, rozpocząć praktykę zawodową lub zapisać się na intensywny kurs GCSE (gdzie treści są omawiane w krótszym czasie) wraz z poziomem 2 ESOL.

Level 2: jest to poziom równoważny jednemu egzaminowi GCSE na poziomie 9-4. Jeśli pomyślnie ukończysz ten kurs, możesz przejść do dyplomu na poziomie 3, rozpocząć praktykę zawodową lub zapisać się na intensywny kurs GCSE (gdzie treści są omawiane w krótszym czasie) z myślą o przejściu do programu A-level, T-level lub dyplomu IB.

Kursy ESOL+ łączą kwalifikacje ESOL na poziomie odpowiednim dla każdego ucznia z innymi kwalifikacjami w zakresie matematyki i/lub przedmiotów zawodowych.

Przykłady innych oferowanych kwalifikacji obejmują matematykę na poziomie umiejętności praktycznych 1 i 2; egzamin GCSE z matematyki; umiejętności z zakresu technologii informacyjnej i komunikacyjnej (ICT); oraz umiejętności związane z możliwością zatrudnienia. Kombinacje różnią się w zależności od college'u, dlatego warto dokładnie zapytać, co obejmuje dany kurs.

Po ukończeniu tego kursu możesz przejść na inne kursy w college'u, w tym kwalifikacje budowlane – na przykład w zakresie hydrauliki i ogrzewania lub stolarstwa – lub dyplomy, takie jak ICT lub opieka zdrowotna i społeczna. Kursy, w których możesz wziąć udział, mogą zależeć od uzyskanego poziomu ESOL.

WSKAZÓWKA: Poinformuj swoich nauczycieli ESOL, na jaki kurs chcesz się zapisać, aby mogli upewnić się, że uczysz się potrzebnych modułów i zdajesz odpowiednie egzaminy.

Jak wybrać najlepszą ścieżkę?

1. **Zastanów się, jakie prace najbardziej chcesz wykonywać.** Zapisz swój pierwszy, drugi i być może trzeci wybór pracy. Następnie sprawdź, jakich kwalifikacji potrzebujesz, aby zdobyć te stanowiska. Te strony mogą okazać się przydatne:

Quiz BBC Bitesize – Która kariera byłaby dla Ciebie idealna (ang. Which career could be perfect for you?) (<https://bbc.in/3yyQuOO>)

Profile zawodowe BBC Bitesize Careers (https://bit.ly/BBC_Bitesize_Careers)

2. Zapoznaj się z ofertą kursów i praktyk w szkołach i na uczelniach w Twojej okolicy. Jeśli uczęszczasz do szkoły, zapytaj swojego wychowawcę lub doradcę zawodowego. Inne miejsca, w których można uzyskać informacje, są wymienione w następnej sekcji.

Gdzie mogę uzyskać więcej informacji?

Możesz:

- Skorzystać ze strony National Careers Service, aby wyszukać kurs w pobliżu (patrz https://bit.ly/National_Career_Service);
- Porozmawiać z osobą odpowiedzialną za edukację zawodową w Twojej szkole;
- Sprawdzić strony internetowe lokalnych uczelni i szkół z programem Sixth Form.

Czy będę musiał(a) zapłacić, aby kontynuować naukę?

Edukacja jest bezpłatna dla uczniów, którzy ukończyli 16, 17 lub 18 lat w dniu 31 sierpnia na początku roku akademickiego.

Czy w razie potrzeby mogę liczyć na wsparcie finansowe?

Może być ono dostępne. Poszczególne college'e oferują różne rodzaje i poziomy wsparcia finansowego. Na przykład, jeśli masz 19 lat na początku ostatniego roku studiów – być może dlatego, że powtarzałeś(-łaś) egzaminy lub poświęciłeś(-łaś) dodatkowy czas na naukę języka angielskiego – Twoja uczelnia może być w stanie zapewnić pomoc finansową.

Możesz o to zapytać podczas wizyty na uczelni lub na rozmowie kwalifikacyjnej.

Możesz także spróbować skorzystać z pomocy organizacji charytatywnych oferujących dotacje, takich jak Turn2Us (https://bit.ly/Turn2us_Grants_Search) lub Ruth Hayman Trust (https://bit.ly/Ruth_Hayman_Trust).

Czego muszę się dowiedzieć przed złożeniem podania do college'u?

- Gdzie znajduje się najbliższa placówka edukacyjna?
- Kiedy są następne dni otwarte, żeby móc się rozejrzeć i zadać pytania?
- Jakie opcje są dla mnie dostępne z kwalifikacjami, które posiadam (lub prawdopodobnie zdobędę)?

Czy będę potrzebować listu referencyjnego? Kto może go dla mnie napisać?

Podczas ubiegania się o przyjęcie do college'u zwykle potrzebny jest list referencyjny ze szkoły. Twój wychowawca lub opiekun roku może napisać go dla Ciebie.

Możesz uważać, że Twoje przewidywane oceny GCSE nie pokazują Twoich prawdziwych umiejętności i potencjału akademickiego, ponieważ nie miałeś(-łaś) wystarczająco dużo czasu na naukę przedmiotów i doskonalenie języka angielskiego od czasu przybycia do Wielkiej Brytanii. W takim przypadku należy rozważyć poproszenie osoby wystawiającej list referencyjny o wspomnienie o zaistniałych okolicznościach oraz o skomentowanie poczynionych wysiłków i postępów.

Do kogo mam się zwrócić o pomoc i poradę?

Jeśli uczęszczasz do szkoły, zapytaj swojego doradcę zawodowego o dostępne opcje. Jeśli nie masz pewności, kto to jest lub jak go znaleźć, porozmawiaj ze swoim wychowawcą.

Jeśli nie uczęszczasz do szkoły i przebywasz w rodzinie zastępczej, możesz poprosić opiekuna zastępczego lub pracownika socjalnego o pomoc w znalezieniu informacji o lokalnych kursach i dniach otwartych w szkołach wyższych.

Jeśli nie uczęszczasz do szkoły, a do alternatywnej placówki, poproś nauczycieli lub personel o udzielenie Ci wskazówek.

Czy mogę odwiedzić różne college'e, aby zobaczyć jak wyglądają?

Tak, możesz i ważne jest, aby to zrobić. College'e organizują dni otwarte i wieczory otwarte. Są to wydarzenia, podczas których można zwiedzić college, porozmawiać z nauczycielami i dowiedzieć się więcej o różnych kursach. Następnie możesz zdecydować, czy uważasz, że dany college i kurs będą dla Ciebie odpowiednie. Informacje o dniach otwartych można znaleźć na stronach internetowych college'ów lub u doradcy zawodowego w szkole.

Kogo zabrać ze sobą na dni otwarte i rozmowy kwalifikacyjne?

Przydatne może być zabranie ze sobą przyjaciela lub członka rodziny, który może zająć się tłumaczeniem języka. Niektóre college'e mogą być w stanie zapewnić tłumaczy – doradca zawodowy w szkole może to sprawdzić.

Przydatne może być również zabranie kogoś, kto razem z Tobą będzie słuchał prezentacji i wyjaśnień. Następnie możecie porównać notatki i omówić dostępne opcje.

Jakie pytania należy zadać podczas dni otwartych i rozmów kwalifikacyjnych?

Pytania, które należy zadać prowadzącym kurs:

- **Jakich kwalifikacji potrzebuję, aby dostać się na ten kurs?** (Na przykład, czy wymagana jest minimalna liczba egzaminów GCSE lub określony poziom znajomości języka angielskiego?)

Jeśli nie masz wymaganych kwalifikacji, ale nadal chcesz wziąć udział w kursie, zapytaj:

- **Jak mogę uzyskać kwalifikacje niezbędne do udziału w tym kursie i jak długo to potrwa?**
- **Jakie kwalifikacje zapewni mi ten kurs?**
- **Jakie są moje możliwości pracy lub dalszej nauki po ukończeniu tego kursu?** (Na przykład, czy będzie można ubiegać się o przyjęcie na uniwersytet, praktyki zawodowe lub pracę w wybranym przez siebie obszarze zawodowym?)

Pytania, które należy zadać personelowi wspomagającemu:

- **Jaką pomoc mogę uzyskać, jeśli trudno mi zrozumieć lekcje?**
- **Jaką pomoc mogę uzyskać, jeśli ilość materiału zacznie być dla mnie przytłaczająca?**

WSKAZÓWKA: Zapamiętanie informacji po intensywnym dniu otwartym może być czasami trudne, więc zanotuj odpowiedzi na swoje pytania.

Czy mój status uchodźcy/osoby ubiegającej się o azyl wpłynie na moje wybory?

Jeśli jesteś w wieku 16-18 lat, nie powinno to mieć wpływu na Twoje wybory. Masz prawo – a nawet obowiązek – pobierać jakąkolwiek formę edukacji lub szkolenia do końca roku akademickiego, w którym kończysz 18 lat.

Jeśli masz więcej niż 19 lat, może to mieć wpływ na Twoje wybory. Wiele kursów jest nadal bezpłatnych, ale nie wszystkie. Mogą również istnieć ograniczenia dotyczące tego, kto może uczestniczyć w kursach, w zależności od tego, jak długo mieszkasz w Wielkiej Brytanii. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej REUK (patrz https://bit.ly/REUK_Asylum_Seeker_Further_Education).

Co zrobić, jeśli nie mogę uzyskać miejsca na kursie w college'u ze względu na mój status uchodźcy i/lub wiek?

Istnieją inne opcje edukacyjne, takie jak bezpłatne kursy ESOL prowadzone przez organizacje charytatywne i lokalne grupy wolontariuszy. Dostępność zależy od miejsca zamieszkania.

Niektóre kursy mogą być dostępne zarówno online, jak i osobiście – tak jak ten kurs oferowany przez The Refugee Council (patrz https://bit.ly/Refugee_Council).

Niektóre kursy są dostępne w czasie oczekiwania na kurs w szkole lub na uczelni, na przykład opcja dla dziewcząt ubiegających się o azyl/uchodźców z Baytree Centre w Londynie (patrz https://bit.ly/Youth_Service).

Więcej informacji i lista grup oferujących różne inne opcje są dostępne na stronie internetowej REUK (https://bit.ly/REUK_Asylum_Seeker_Further_Education).

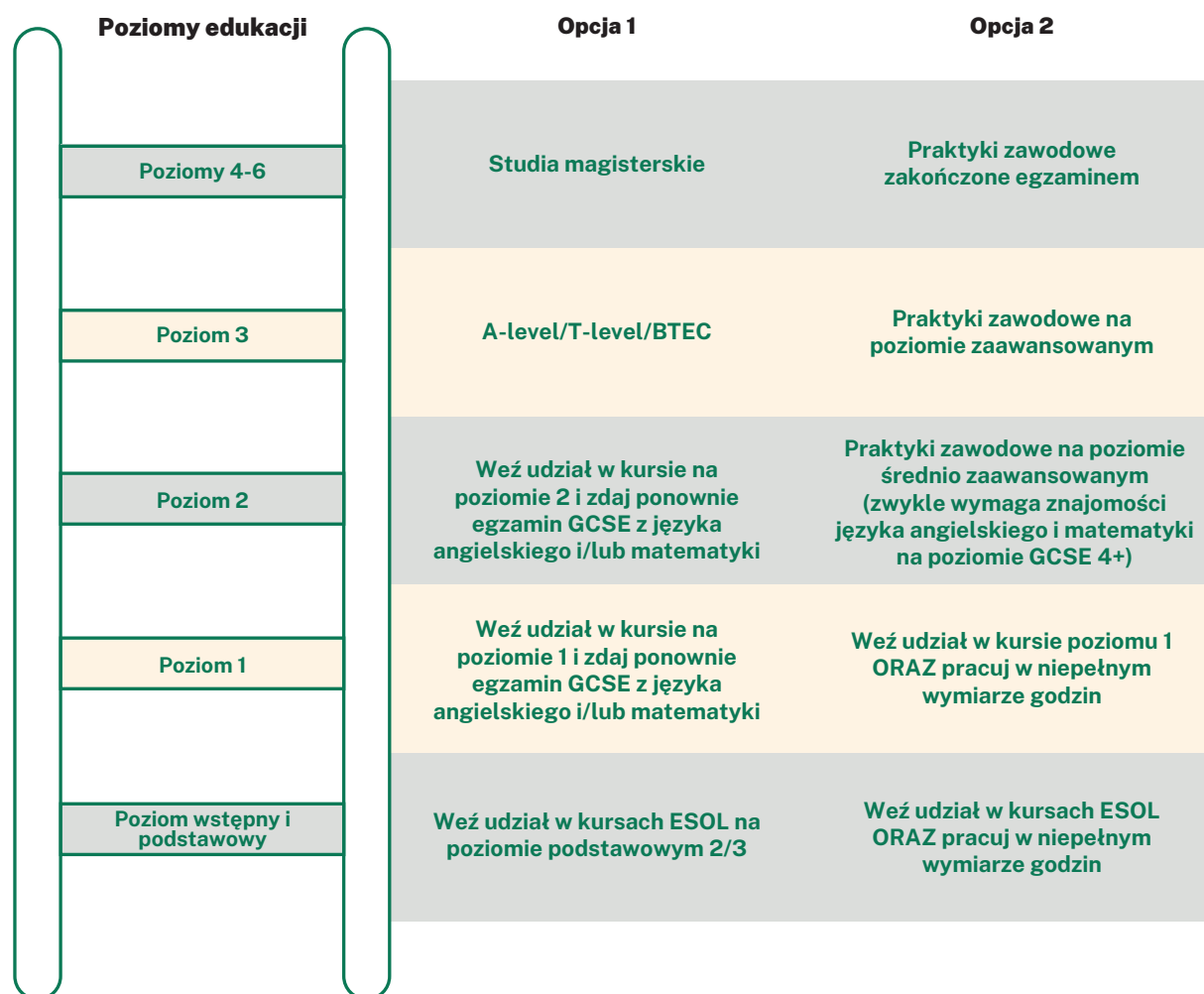

Jakie dokładnie są moje opcje?

Dostępne opcje zależą od posiadanych (lub oczekiwanych) kwalifikacji i poziomu wykształcenia.

Spójrz na drabinkę poniżej. Możesz wejść na drabinę w najbardziej odpowiednim dla siebie miejscu. Na przykład, jeśli późno przybyłeś(-łaś) do Wielkiej Brytanii i masz tylko jeden lub dwa egzaminy GCSE z ocenami 3-1, możesz zacząć od poziomu 1. Po ukończeniu tego poziomu możesz przejść do poziomu 2.

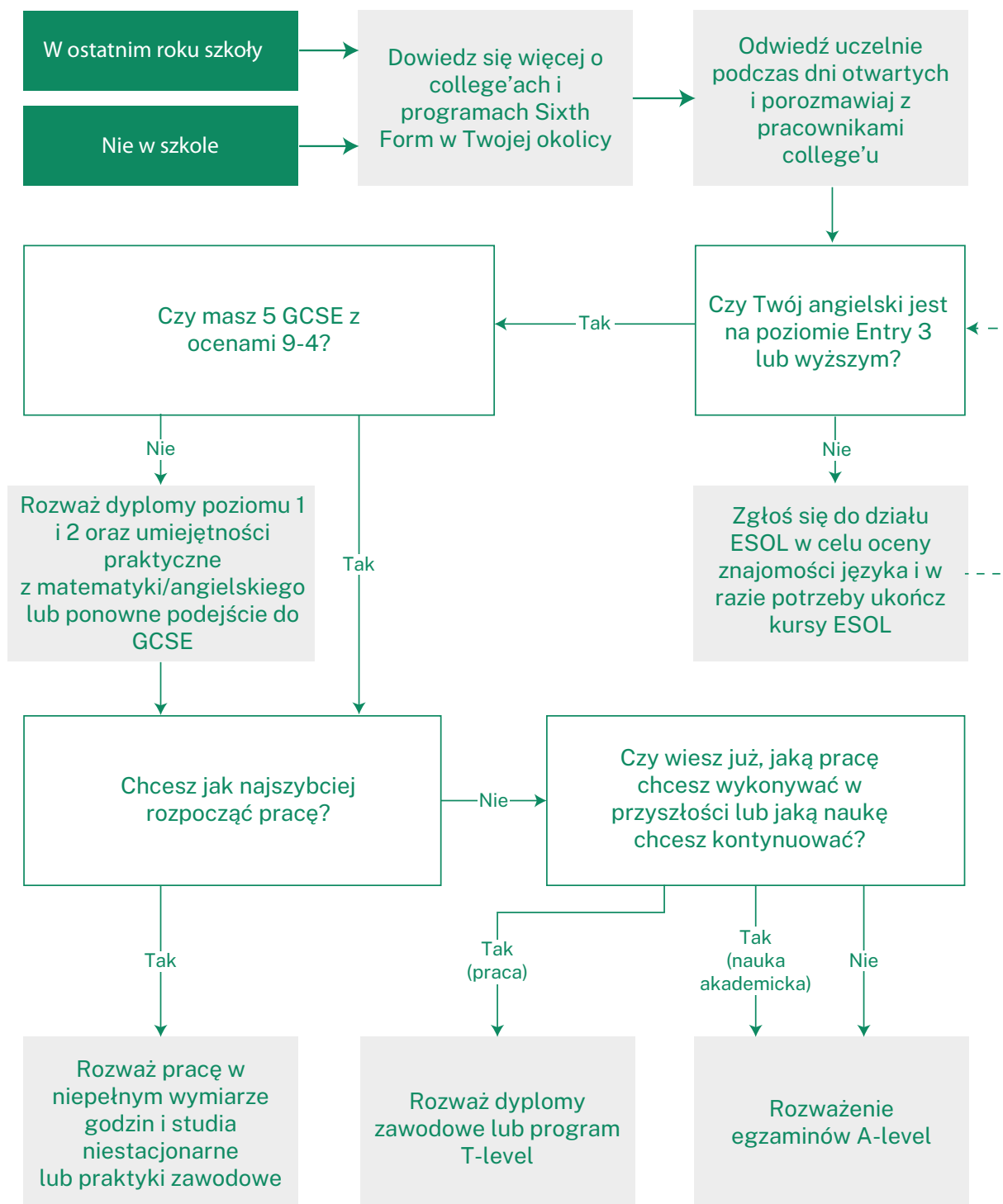
Pamiętaj, że edukacja jest obowiązkowa do 18. roku życia. Do tego czasu możesz nadal wspinać się po drabinie. Po ukończeniu 18. roku życia możesz zdecydować o zakończeniu edukacji.

Źródło: zaadaptowano z [GROWS](https://bit.ly/Student_zone), Gloucestershire University. (https://bit.ly/Student_zone)

Jak wyglądają dostępne opcje?

Zastanawiam się nad studiami – co muszę wiedzieć?

Nie bardzo rozumiem, czym są uniwersytety, ale mnie to ciekawi...

Uczniowie, którzy chcą kontynuować naukę po ukończeniu programu Sixth Form lub college'u, idą na uniwersytet. Określa się to również mianem wyższego wykształcenia.

Nie musisz iść na uniwersytet – na tym etapie edukacja jest opcjonalna!

Najbardziej znaną kwalifikacją uniwersytecką jest stopień naukowy, którego ukończenie zajmuje zwykle trzy lata, ale istnieją również krótsze kwalifikacje, takie jak wyższe dyplomy krajowe.

Możesz studiować przedmioty akademickie, takie jak chemia lub historia, lub wybrać studia zawodowe, które przygotowują Cię do wykonywania określonej pracy, takiej jak pielęgniarstwo lub inżynieria.

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej na temat kwalifikacji uniwersyteckich, na stronie Prospects (https://bit.ly/Guide_to_Qualifications) znajdziesz wiele przydatnych informacji.

Chcę pójść na studia, ale podobno wiąże się to z wysokimi kosztami

To prawda, że czesne (pieniądze, które płacisz za uczęszczanie na uniwersytet) jest drogie, ale studenci, którzy mieszkają w Wielkiej Brytanii od pięciu lat, mogą ubiegać się o pożyczkę na ten cel.

Jeśli weźmiesz pożyczkę studencką, będziesz musiał(a) zacząć ją spłacać dopiero wtedy, gdy zarobisz więcej niż określoną kwotę pieniędzy. W momencie pisania tego poradnika studenci rozpoczynający studia licencjackie zaczną spłacać swój kredyt, gdy będą zarabiać 25 000 GBP rocznie. Od tego momentu 9% kwoty, którą zarobią powyżej progu każdego roku, zostanie przeznaczone na spłatę pożyczki.

Na przykład, jeśli zarabiasz 30 000 GBP rocznie, zarabiasz 5 000 GBP więcej niż próg 25 000 GBP. Spłacisz więc 9% z 5 000 GBP w ciągu roku – czyli 450 GBP lub 37,50 GBP miesięcznie.

Więcej informacji na temat pomocy finansowej dla studentów, można znaleźć na rządowej stronie internetowej „Student finance for undergraduates” (https://bit.ly/Student_finance_for_undergraduates).

Zastanawiam się nad uniwersytetem, ale nie mam pewności, czy to dla mnie odpowiednie rozwiązanie

Wiele uniwersytetów oferuje programy informacyjne, które pomogą Ci zdecydować, czy studia wyższe są dla Ciebie dobrym wyborem. Możesz wziąć udział w bezpłatnych przykładowych wykładach i seminariach, rozejrzeć się po budynkach, porozmawiać z obecnymi studentami, a kiedy nadejdzie czas, uzyskać pomoc przy aplikowaniu. Kilka dobrych przykładów to:

- GROWS, prowadzony przez Uniwersytet Gloucestershire (https://bit.ly/Student_zone);
- Zasoby związane z pomocą i dostępem oferowane przez University of East London (https://bit.ly/University_EastLondon_resources);
- Program dostępu Manchester oferowany przez Manchester University (https://bit.ly/Manchester_University);
- Program Pathways to Birmingham oferowany przez Uniwersytet Birmingham. (https://bit.ly/Birmingham_University_Post16).

Twoja szkoła lub college powinny być w stanie wskazać Ci dalsze przykłady takich programów.

Historie z życia wzięte

Poniższe studia przypadków oparte są na rzeczywistych przykładach, aby zilustrować różne ścieżki dostępne dla absolwentów szkół.

Studium przypadku 1:

Szkoła → college → uniwersytet

Eleni przybyła wraz z rodziną z Grecji i dołączyła do szkoły w 9. klasie w wieku 13 lat. Wcześniej przez pięć lat uczyła się języka angielskiego w Grecji. Jej ulubionymi przedmiotami w Grecji były sport i nauki ścisłe.

W klasach 10 i 11 Eleni ciężko uczyła się do egzaminów GCSE, a także języka angielskiego. Otrzymała dedykowane dodatkowe lekcje angielskiego w jednej z opcji GCSE w szkole, które koncentrowały się na języku potrzebnym do zdania egzaminów GCSE z matematyki, nauk ścisłych i wychowania fizycznego oraz rozwijały jej ogólny angielski. Ukończyła również egzamin GCSE z języka greckiego.

Eleni zdała pięć egzaminów GCSE z ocenami 9-4 z matematyki, przedmiotów ścisłych (podwójne zaliczenie przedmiotu), wychowania fizycznego i języka greckiego. Uzyskała ocenę 3 z języka angielskiego i została przyjęta na kurs BTEC z nauk stosowanych w college'u. Na pierwszym roku studiów ponownie przystąpiła do egzaminu GCSE z języka angielskiego i uzyskała ocenę 4.

Podczas nauki w college'u pewność siebie Eleni rosła wraz z jej poziomem znajomości języka angielskiego. Uzyskała stopnie DDM na kursie BTEC i zdobyła miejsce na studiach fizjoterapii uniwersytetu Gloucestershire University. Ma nadzieję ukończyć studia i pracować w państwowej służbie zdrowia (NHS).

Studium przypadku 2:

Szkoła → lekcje ESOL → praktyka zawodowa → praca

Amir przybył jako uchodźca z Afganistanu w wieku 14 lat. Rozpoczął naukę w 10. klasie z językiem angielskim na poziomie początkującym. Amir otrzymał specjalne lekcje języka angielskiego w ramach planu zajęć szkolnych. Wieczorami uczęszczał również na lekcje angielskiego prowadzone przez lokalną organizację charytatywną.

Amir zdał cztery egzaminy GCSE z ocenami 3-1, a następnie rozpoczął naukę w college'u, gdzie przez dwa lata uczestniczył w programie ESOL. Zdał kursy ESOL na poziomach początkowych 1, 2 i 3 oraz umiejętności praktyczne na poziomie 2 z matematyki.

W ciągu czterech lat spędzonych w szkole i college'u, Amir szybko poprawił swój poziom mowy i rozumienia języka angielskiego. Czytanie i pisanie było trudniejsze dla Amira, ponieważ wcześniej nie uczył się pisania, ale wytrwał i zdał egzaminy ESOL na poziomie podstawowym 3.

Z pomocą uczelnianego biura doradztwa zawodowego ubiegał się o praktyki w branży hydraulicznej w swojej okolicy. Obecnie pracuje jako hydraulik w firmie w swoim mieście i ma nadzieję, że pewnego dnia założy własną firmę hydrauliczną.

Studium przypadku 3:

Szkoła → Sixth Form → praca w niepełnym wymiarze godzin → uniwersytet → praca zawodowa

Maksym przybył z Ukrainy w wieku 14 lat i dołączył do 10 klasy. Uczył się języka angielskiego na poziomie średnio zaawansowanym na Ukrainie, a także języka niemieckiego i rosyjskiego. Interesował się językami.

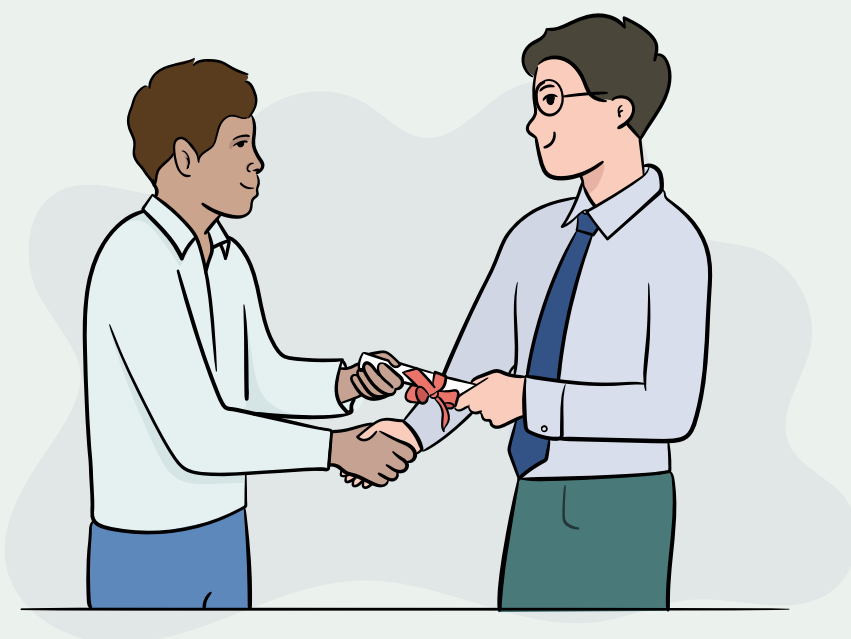
Maksym zdał sześć egzaminów GCSE, w tym z języka rosyjskiego, niemieckiego i hiszpańskiego. Rozpoczął naukę hiszpańskiego na poziomie początkującym wraz ze swoimi kolegami z klasy. Dwa razy w tygodniu po szkole otrzymywał również specjalne lekcje języka angielskiego, aby pomóc mu w nauce języka potrzebnego do zdania GCSE.

Uzyskał oceny 4 i wyższe z matematyki, przedmiotów ścisłych (podwójne zaliczenie przedmiotu), rosyjskiego, niemieckiego i hiszpańskiego oraz ocenę 3 z języka angielskiego.

Maksym zapisał się do szkolnego programu Sixth Form, aby powtórzyć egzamin GCSE z języka angielskiego i uczyć się w kierunku egzaminów A-level z hiszpańskiego i niemieckiego. Po uzyskaniu oceny 4 z egzaminu GCSE z języka angielskiego w klasie 12, w klasie 13 rozpoczął program AS-level w biznesie wraz z dwoma językowymi A-level.

Ze względu na to, że Maksym przebywał w Wielkiej Brytanii krócej niż pięć lat, podjął się pracy w handlu detalicznym i pracował w pełnym wymiarze godzin przez 12 miesięcy. Dało mu to cenne doświadczenie zawodowe i czas na dalszy rozwój znajomości języka angielskiego. Po upływie pięciu lat od przybycia do Wielkiej Brytanii, Maksym zakwalifikował się do otrzymania kredytu na opłacenie czesnego za studia – chciał jednak kontynuować pracę.

Maksym pracuje obecnie w niepełnym wymiarze godzin i studiuje w niepełnym wymiarze godzin na kierunku związanym z zarządzania biznesem i językami na Open University. Ma nadzieję, że pewnego dnia założy firmę importowo-eksportową na Ukrainie lub w Wielkiej Brytanii.

Studium przypadku 4:

Szkoła → college → doświadczenie zawodowe → praktyka zawodowa → stopień naukowy

Paulina przyjechała z Polski w kwietniu. W wieku 15 lat rozpoczęła naukę w akademii w zachodniej Anglii i trafiła do klasy 10. Uczyła się angielskiego w Polsce, ale miała trudności i nie czuła się pewnie. Część czasu w szkole poświęcała na lekcje języka angielskiego i dodatkową pomoc w podstawowych przedmiotach (matematyce i naukach ścisłych).

Paulina powiedziała swoim nauczycielom, że chce zostać pielęgniarką, a szkoła pomogła jej znaleźć doświadczenie zawodowe w lokalnym szpitalu. Przeszła do programu Sixth Form w swojej szkole i zdobyła kwalifikacje NVQ w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej na poziomie 2, a następnie na poziomie 3. W klasie 12 ponownie przystąpiła do egzaminu GCSE z języka angielskiego i uzyskała ocenę 4.

Z pomocą szkolnego doradcy zawodowego Paulina została przyjęta na dwuletnie studia pielęgniarskie, gdzie zdobyła doświadczenie na oddziałach szpitalnych i salach operacyjnych. Zdecydowała, że chce zrobić karierę w pielęgniarstwie. Jej dyplom ukończenia studiów podstawowych kwalifikował ją do przystąpienia do drugiego roku studiów pielęgniarskich dla dorosłych w pełnym wymiarze godzin, które rozpocznie we wrześniu. Jej ambicją jest zostać pielęgniarką chirurgiczną.

Dowiedz się więcej: Źródła i przydatne strony

- Przykłady kursów ESOL w college'ach w Peterborough, Bristolu i Westminster w Londynie:

→ Peterborough College (https://bit.ly/Peterborough_College_ESOL)

→ City of Westminster College, London (https://bit.ly/ESOL_courses)

→ Cabot Learning Federation in Bristol (https://bit.ly/ESOL_CLF_Post16)

- Organizacja charytatywna zapewniająca lekcje ESOL i wsparcie osobom młodocianym w Londynie:

→ Springboard Youth Academy (<https://bit.ly/SpringboardYouthAcademy>)

- Przydatny wykres porównujący poziomy różnych kwalifikacji anglojęzycznych. Ten pochodzi ze Szkocji. Szkockie egzaminy różnią się od angielskich, ale można zobaczyć, jak oceny ESOL wypadają w porównaniu z poziomami CEFR:

→ http://www.sqa.org.uk/files_ccc/SQA_ESOL_CEFR_Levels.pdf

- Narzędzie do wyszukiwania dotacji na studia akademickie:

→ Turn2us (https://bit.ly/Turn2us_Grants_Search) Strona internetowa pomagająca zrozumieć opcje dostępne w wieku 16 lat (i 18/19 lat):

→ Find your Future (<https://bit.ly/StudyOptionsatAge16>)

